

Motion till riksdagen

1985/86:Jo429

Bertil Jonasson m. fl. (c, fp)

Statligt stöd till projektet Laxfond för Vänern

Under 1985 startades, på initiativ av länsstyrelsen i Värmlands län i samarbete med länsstyrelserna i Älvsborgs och Skaraborgs län, ett projekt kallat *Laxfond för Vänern*.

Projektet skall lägga fram förslag till handlingsprogram i syfte att väsentligt och varaktigt öka sysselsättnings- och rekreationsmöjligheterna i Vänerområdet genom att bl. a. i hög grad öka tillgången av lax och öring i Vänern samtidigt som förslag till åtgärder skall presenteras för att bevara Väners unika och synnerligen värdefulla lax- och öringsstammar.

Detta skall åstadkommas bl. a. genom

att återställa vissa naturliga reproduktionsområden för Väners stammar av laxöring,

att förstärka skyddet av naturligt reproducerad lax och öring i fiskebestämmelserna för Vänern,

att förbättra tillsynen av fiskebestämmelsernas efterlevnad,

att odla och sätta ut så stora mängder lax och öring i Vänern som det är möjligt av biologiska och andra skäl,

att successivt utveckla en kommersiellt lönsam fisketurism i Vänerområdet,

att skapa förutsättningar för ökad lönsamhet i yrkesfiske och ökad matfiskodling i Vänern.

Projektets organisation

I projektarbetet deltar, förutom ovannämnda länsstyrelser, bl. a. Sveriges Turistråd samt representanter för fiskeristyrelsen, Sveriges sportfiske- och fiskvårdsförbund, Sveriges fiskevattenägarförbund och de regionala turistorganisationerna.

I projektets referensgrupp ingår därutöver företrädare för berörda lands- ting, kommunförbundets länsavdelningar, utvecklingsfonder och Väners Fiskareförbund.

Projektarbetet beräknas vara avslutat under maj månad 1986.

För projektets räkning har fiskeristyrelsen och projektledningen gemensamt finansierat (270 000 kr.) och lagt ut ett särskilt forskningsuppdrag på genetiska institutionen vid Stockholms universitet med syfte att utreda Väners lax- och öringsstammars genetiska status.

Odling och utsättning av lax- och öring-smolt i Vänern

Mot. 1985/86
Jo429

Det hårda fisketrycket och en obetydlig naturlig reproduktion av lax och öring leder till att Vänerns lax- och öringbestånd är i farozonen. Omedelbara åtgärder måste sättas in dels för att bevara Vänerns unika och synnerligen värdefulla lax- och öringstammar, dels genom odling och utsättning väsentligt öka tillgången på lax och öring i Vänern.

Även om senare års utsättningar – drygt 100 000 smolt per år (enligt ålägganden i vattendomar och med vissa andra tillgängliga medel) – gett ett visst resultat bedöms detta som helt otillräckligt.

Projektet har satt som ett första mål att omkring år 1990 nå upp till årliga återfångster av lax och öring på ca 200 ton (för närvarande drygt 60 ton). För att nå detta mål bedömer projektgruppen att, utöver de utsättningar som redan görs i dag, årliga utsättningar av minst 500 000 smolt behövs under ett antal år framöver.

Utan att föregripa ett ställningstagande till projektets slutliga rapport, förslag till handlingsprogram och finansiering är det synnerligen angeläget att redan nu påbörja smoltutsättningar i större skala. Här är tillgången på utsättningsbar smolt av betydelse. Projektgruppen bedömer att ca 100 000 lax- och öring-smolt finns tillgängliga för utsättning under 1986 till en kostnad av 2 milj. kr. Härtill kommer kostnader för märkning (möjliggör en uppföljning av utsättningarnas effekt) av 10 % av antalet, försök med s. k. delayed release (fördröjd utsättning) på 3–4 olika platser i Vänern, transporter m. m.

Projektering av arbeten i Klarälven och Gullspångsälven

Vattenkraftsutbyggnader i de båda älvar där Vänerns unika och värdefulla lax- och öringstammar är präglade utgör de enda områden där naturlig reproduktion kan ske. Den naturliga reproduktionen som nu äger rum är helt otillräcklig för att bevara de ursprungliga stammarna. Det råder stor enighet bland forskarna på området att de ifrågavarande stammarnas genetiska status förändras i odling och den enda möjligheten att bevara densamma är att återställa vissa naturliga reproduktionsområden i Klarälven och Gullspångsälven.

Effektivare övervakning av fiskebestämmelsernas efterlevnad

Fisketrycket i Vänern har under senare år ökat markant. Bl. a. har antalet nät och nätfiskare mångdubblats under den senaste 10-årsperioden. År 1975 fanns mellan 300 och 400 personer registrerade för utestående redskap och dessa hade ca 4 000 nät. 1985 hade antalet registrerade nätfiskare ökat till över 3 000 och dessa hade 38 000 nät, varav 35 000 stormaskiga. Om samtliga nät läggs ut i Vänern samtidigt motsvarar detta en sammanlagd sträcka på 115 mil. Ökningen under perioden 1975–1985 ligger helt på icke förvärvsfiskare. Detta omfattande nätfiske utgör ett stort hot mot Vänerns fiskbestånd, inte bara mot förekomsten av lax och öring utan även mot andra arter, exempelvis gös, gädda och sik, vilka har stor betydelse för såväl förvärvsfisket som sport-/fritidsfisket.

I syfte att främst begränsa detta omfattande nätfiske har förslag lagts fram till ny fiskestadga för Vänern. Detta förslag innebär bl. a. att för den som fiskar begränsas nätinnehavet till 150 m. Dispenser kan ges till yrkes- och deltidfiskare. Motsvarande begränsning finns redan exempelvis i Vättern och Hjälmaren. Den nya stadgan avses träda i kraft fr. o. m. april månad 1986. Erfarenheter visar emellertid att de "skärpta" bestämmelserna inte får önskad effekt om inte samtidigt den nu helt otillfredsställande övervakningen av bestämmelsernas efterlevnad avsevärt kan förbättras. Nuvarande resurser för övervakning består huvudsakligen av en i Karlstad stationerad polisbåt. Under den aktuella tiden och framför allt under sommarmånaderna är polisbåten mestadels engagerad i övervakning av fritidsbåtstrafiken m. m. Vidare saknas ekonomiska resurser för en ökad drivmedelstilldelning till densamma, vilket är en förutsättning för ett ökat utnyttjande av polisbåten i vad gäller tillsyn av fiskebestämmelsernas efterlevnad.

En betydligt effektivare övervakning än nuvarande är nödvändig att åstadkomma. Exempel från Stockholms skärgård visar att en effektiv övervakning under ett par säsonger ger önskat resultat. Projektgruppen föreslår därför att två båtar (en i Värmlandssjön, dvs. norra delen av Vänern och en i Dalbosjön = södra delen) med vardera två mans besättning engageras på heltid under tiden 15 april–15 oktober några år framöver för fisketillsyn och övervakning i Vänern.

Sammanfattning av medelsbehov under 1986/87

○ För inköp, utsättning och märkning av 100 000 lax- och öringmolt jämte försök med s. k. delayed release (fördröjd utsättning) i Vänern erfordras	3 935 000 kr.
○ För utredning och projektering av åtgärder och arbeten i Klarälven och Gullspångsälven i syfte att återskapa en bättre och nödvändig naturlig reproduktion av Vänerns unika och värdefulla lax- och öringstammar erfordras	150 000 kr.
○ För en effektiv övervakning av fiskebestämmelsernas efterlevnad i Vänern under två år erfordras	800 000 kr.
Summa	4 885 000 kr.

Vänern som fiskesjö ett riksintresse

Vänern utgör en stor och viktig vattenresurs som kommer hela landet till del om den används rätt. Det finns också i landet som helhet ett stort intresse av att slå vakt om utdöende fiskarter.

Hemställen

Med anledning av ovanstående hemställer vi

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att sjön Vänern skall vara av riksintresse,

2. att riksdagen beslutar stödja projektet *Laxfond för Vänern* med
4 885 000 kr. för budgetåret 1986/87.

Mot. 1985/86
Jo429

Stockholm den 24 januari 1986

Bertil Jonasson (c)

Karl-Erik Eriksson (fp)

Elver Jonsson (fp)

Olle Grahn (fp)

Bengt Rosén (fp)

Ingvar Karlsson (c)

i Bengtsfors

Jan Hyttring (c)

Gunilla André (c)

Bengt Kindbom (c)

Kerstin Gellerman (fp)

Lars Sundin (fp)